

**Cieszyńskie
Naukowe
Forum
Studenckie
3**

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3721

50 lat
**Uniwersytetu
Śląskiego**
w Katowicach

Cieszyńskie Naukowe Forum Studenckie

3

Nauczyciel

wychowawca

opiekun

pod redakcją
Beaty Oelszlaeger-Kosturek

Redaktor serii: Publikacje Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji
Urszula Szuścik

Recenzent
Eugenia Rostańska

Cieszyńskie Naukowe Forum Studenckie

Redaktor Naczelna
Alina Szczurek-Boruta

Zespół redakcyjny
Magdalena Stokłosa, Aleksandra Gancarz
(sekretarze redakcji)
Sylwia Worach, Anna Studenska
(redakcja językowa – język angielski)

Adres redakcji
Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
ul. Bielska 62, 43-400 Cieszyn

Spis treści

Alina Szczurek-Boruta

Przedmowa 9

Beata Oelszlaeger-Kosturek

O refleksji w profesji pedagoga – wybrane problemy 13

Artykuły i rozprawy

Agata Pokładnik

Nauczyciel jako autorytet 27

Paulina Gonsior, Monika Baranik

Pasja w zawodzie nauczyciela 31

Marcelina Ziętek

Nauczyciel a przekazywanie wartości 36

Karolina Jezusek

Kompetencje i wiedza nauczyciela języka obcego na etapie wychowania przedszkolnego 44

Paulina Gonsior

Polskie szkolnictwo publiczne 52

Agata Worek

Maria Montessori – twórczyni innowacyjnego poglądu na edukację małego dziecka 58

Dominika Tomczyk

O nauczycielu i wychowawcy w edukacji małego dziecka (w kontekście wybranych koncepcji pedagogicznych) 61

Komunikaty z badań

Aleksandra Oleś

Sposoby wykorzystania gier i zabaw dydaktycznych przez nauczycieli w edukacji wczesnoszkolnej 69

Agata Płonka, Natalia Kidoń

Etyka – plotka i plotkowanie 81

Doświadczenia krajowe i zagraniczne

Sara Talik

Estetyczna matematyka dziecięca 87

Działalność studencka

Magdalena Dułęba, Ewelina Niżnik

Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego w Cieszynie 93

Alicja Bartosik

Studenckie Koło Naukowe Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej 98

Z przeszłości i współczesności kształcenia w Cieszynie

Patrycja Gawlik

Czas wolny studentów pedagogiki w Cieszynie w pierwszej i drugiej dekadzie XXI wieku w świetle badań empirycznych 107

Kronika

Aleksandra Michalik, Katarzyna Nogolová

Dzieci, studenci, nauczyciele w programie „Razem dla przyszłości” 117

Alicja Bartosik

Notatka z konferencji Studenckiego Koła Naukowego Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej nt. „Etyka i estetyka w pracy nauczyciela” 120

Materiały pomocnicze dla studentów

Wykaz proponowanej literatury o nauczycielu, wychowawcy i opiece (opracowała Marlena Głodek) 125

Mirella Wojacka

Lalka – opowiadanie dla dzieci uwrażliwiające na inność 130

Anna Burda, Magdalena Kirkowska

Scenariusz zajęć edukacyjnych dla klasy drugiej pt. „W labiryncie marzeń” 134

Magdalena Stokłosa, Agnieszka Żeliszewska

Scenariusz zajęć edukacyjnych pt. „Zdrowa dieta drogą do dobrego samopoczucia” 139

Recenzje prac naukowych

(Anty)edukacja wczesnoszkolna. Red. Dorota Klus-Stańska. (*Karolina Czech*) 145

Noty o autorach 153

Contents

Alina Szczurek-Boruta

Preface 9

Beata Oelszlaeger-Kosturek

On reflection in pedagogical profession – selected problems 13

Articles and treatises

Agata Pokładnik

A teacher as an authority 27

Paulina Gonsior, Monika Baranik

Passion in the teaching profession 31

Marcelina Ziętek

The teacher and transferring of the values 36

Karolina Jezusek

Competences and knowledge of the foreign language teacher in preschool 44

Paulina Gonsior

Polish public education 52

Agata Worek

Maria Montessori – the author of an innovative view on the education of a toddler 58

Dominika Tomczyk

The role of a teacher in the education of young children (in the context of selected pedagogical concepts) 61

Research reports

Aleksandra Oleś

Ways of using games and educational plays by teachers in early school education 69

Agata Płonka, Natalia Kidoń

Ethics – a gossip and gossiping 81

Experiences and novelties from abroad

Sara Talik

Aesthetic mathematics for children 87

Students activity

Magdalena Duleba, Ewelina Niżnik

Academic Sports Association in Cieszyn 93

Alicja Bartosik

The Student Academic Club for Integrated Early School Education 98

Past and present of education in Cieszyn

Patrycja Gawlik

Leisure of pedagogy students in Cieszyn in the first two decades of the twenty-first century in the light of empirical research 107

Chronicle

Aleksandra Michalik, Katarzyna Nogolová

Children, teachers and students in the program “Together for the Future” 117

Alicja Bartosik

A brief report from the conference “Ethics and aesthetics in teaching profession” organized by The Club of Integrated Early School Education 120

Supplementary materials for students

Recommended literature titles relating to a teacher, an educator and a tutor (compiled by *Marlena Głodek*) 125

Mirella Wojacka

The doll – a story making pupils more sensitive to otherness 130

Anna Burda, Magdalena Kirkowska

A lesson plan of learning activities for the second year of primary school “In the labyrinth of dreams” 134

Magdalena Stokłosa, Agnieszka Żeliszewska

A lesson plan of educational activities “Healthy eating – the way to wellness” 139

Reviews

Early school (anti)education. Ed. Dorota Klus-Stańska. (*Karolina Czech*) 145

Notes on contributors 153

Przedmowa

„Cieszyńskie Naukowe Forum Studenckie” (CNFS) to inicjatywa wydawnicza pracowników i studentów Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, nawiązująca do wielowiekowych lokalnych tradycji kształceniowych i publikacyjnych. Seria wydawnicza obejmuje swą tematyką obszar nauk społecznych i humanistycznych, stwarza studentom, absolwentom, a także doktorantom cieszyńskiego ośrodka akademickiego, choć nie tylko im, możliwość publikacji, prezentacji, wymiany myśli, aktywności naukowej, organizacyjnej i społecznej.

W serii ukazały się dotychczas dwie prace. Pierwsza pt.: *Między teorią a praktyką*¹, podejmująca próby szukania i ukazania związków teorii naukowych ze współczesną praktyką społeczną, edukacyjną i kulturalną. Tom drugi zatytułowany *Wielokulturowość – doświadczenie Innego*² upowszechnia autorski dorobek żaków w zakresie wielokulturowości oraz wielowymiarowego podejścia do drugiego człowieka.

Kolejny – trzeci już – tom „Cieszyńskiego Naukowego Forum Studenckiego” pt. *Nauczyciel – Wychowawca – Opiekun*, przygotowany pod redakcją naukową dr hab. Beaty Oelszlaeger-Kosturek, stwarza pole do namysłu nad wielością ról i zadań nauczyciela. Funkcje i zadania nauczyciela istnieją w powiązaniu z podstawowymi funkcjami szkoły: kształcąca, wychowawczą, opiekuńczą. Nauczyciel to osoba wcielająca się w różne role, posiadająca kompetencje opiekuna-wychowawcy, które warunkują prawidłowe relacje z wychowankiem.

1 „Cieszyńskie Naukowe Forum Studenckie”. T. 1. *Między teorią a praktyką*. Red. A. SZCZUREK-BORUTA. Katowice 2015.

2 „Cieszyńskie Naukowe Forum Studenckie”. T. 2. *Wielokulturowość – doświadczenie Innego*. Red. A. GANCARZ. Katowice 2016.

Nauczyciel jest podstawowym ogniwem procesu i systemu oświaty, siłą sprawczą. Od efektów jego pracy zależy przyszłość i jakość życia poszczególnych jednostek, kształt ładu społecznego i natura procesów makro-, mezo- i mikrosocjalnych. Na wyjątkowy charakter pracy nauczyciela już przed laty zwróciła uwagę Barbara Żechowska, zauważając, że nauczyciel to człowiek szczególnej rangi: nauczyciel-pasjonat bezwarunkowo kocha to, co robi.

Jemu bowiem chce się przypisać moc kształtowania pożądanych społecznie jednostek autonomicznych, świątliwych, twórczych, moralnie „czystych”, odpowiedzialnych, zaangażowanych, rozumiejących świat, drugiego człowieka i siebie samego. Stawia się przed nauczycielem wymagania, którym nie sprostałby przedstawiciel żadnego innego zawodu³.

Tom rozpoczyna tekst Beaty Oelszlaeger-Kosturek, opiekunki Studenckiego Koła Naukowego Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej, pedagoga, posiadającego doświadczenie w pracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej, realizującego innowacje pedagogiczne m.in. w zakresie nauczania języka obcego w klasach początkowych oraz środków metod i pracy z dziećmi w oparciu o koncepcję pedagogiczną Celestyna Freineta. Autorka – jak sama pisze – prezentuje w nim wybrane koncepcje pracy nauczyciela z uczniami, będące interesującymi przykładami refleksyjnego funkcjonowania pedagoga.

Niniejszy tom zawiera teksty młodych badaczy, być może przyszłych naukowców, którzy – w celowy sposób posługując się kategoriami autorytetu, kompetencji i wiedzy nauczyciela – dostrzegają istniejące problemy jego pracy. Autorami tekstów o charakterze teoretycznym i praktycznym są głównie studenci pedagogiki, specjalność nauczycielska, ale także studenci pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej oraz oligofrenopedagogiki z arteterapią, liderzy działań społecznych i edukacyjnych, członkowie studenckich kół naukowych (głównie Studenckiego Koła Naukowego Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej, działającego na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji), którym problematyka nauczyciela jest szczególnie bliska.

Publikacja gromadzi artykuły naukowe, komunikaty z badań, sprawozdania z konferencji. Prezentuje doświadczenia krajowe i zagraniczne studentów pedagogiki w zakresie edukacji wczesnoszkolnej, działalność studencką w akademickim Związku Sportowym oraz Studenckim Kole Naukowym Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej, recenzje prac naukowych oraz materiały pomocnicze dla studentów.

³ B. ŻECHOWSKA: *Ewolucja w stawieniu pytań o nauczyciela czasu transformacji*. W: *Mysł pedeutologiczna i działanie nauczyciela*. Red. A.A. KOTUSIEWICZOWA, G. KOĆ-SENIUCH, J. NIEMIEC. Warszawa–Białystok 1997, s. 43.

Praca zainteresować może głównie obecnych, przyszłych i początkujących pedagogów, ale także psychologów, socjologów, filozofów, badaczy kultury oraz osoby odpowiedzialne za kształtowanie polityki oświatowej i społecznej.

Mam nadzieję, że publikacja spotka się z życzliwym przyjęciem i zainteresowaniem Czytelników, którzy znajdą w niej ciekawe poznawczo i metodycznie analizy i interpretacje, inspirujące pracę edukacyjną.

Alina Szczurek-Boruta

Redaktor Naczelna
„Cieszyńskiego Naukowego
Forum Studenckiego”

Noty o autorach

Monika Baranik – uzyskała stopień licencjata z pedagogiki, specjalność: społeczno-opiekuńcza z pedagogiką szkolną; obecnie studentka studiów pedagogicznych magisterskich, specjalność: pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna na Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie; członkini Studenckiego Koła Naukowego Pedagogów im. Heleny Radlińskiej przy Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie. Swoje zainteresowania koncentruje wokół pedagogiki wczesnoszkolnej z uwzględnieniem roli nauczyciela w życiu dziecka.

Alicja Bartosik – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; od 2017 r. przewodnicząca Studenckiego Koła Naukowego Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej.

Anna Burda – absolwentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne. W lipcu 2017 r. obroniła pracę magisterską, dotyczącą adaptacji dziecka do warunków szkolnych. Jej zainteresowania skupiają się na adaptacji, wychowaniu przedszkolnym oraz technikach plastycznych jak quilling, scrapbooking oraz decoupage.

Karolina Czech – absolwentka pedagogiki, specjalność: opiekuńczo-wychowawcza; uczestniczka wielu konferencji naukowych, m.in. poświęconych problematyce autyzmu i psychologii pozytywnej; laureatka stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku akademickim 2014/2015; teoretyk i praktyk idei zdrowego odżywiania i naturalnego wychowania dzieci; entuzjastka edukacji alternatywnej, m. in. homeschoolingu; współzałożycielka i członek Zarządu Fundacji Edukacyjnej Emil w Cieszynie.

Magdalena Dulęba – uzyskała stopień licencjata z pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna oraz oligofrenopedagogika z arteterapią; studentka studiów magisterskich na kierunku pedagogika, specjalność: wychowanie przedszkolne i wczesne wspomaganie rozwoju dziecka; wiceprezes Klubu Uczelnianego AZS Cieszyn; interesuje się fotografią oraz organizacją eventów sportowych.

Patrycja Gawlik – studentka pedagogiki, specjalność: pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z asystentem rodziny; członkini Studenckiego Koła Naukowego Edukacji

Międzykulturowej i Koła Naukowego Pomocy Społecznej; zainteresowania: pedagogika specjalna, edukacja międzykulturowa, mitologia celtycka, literatura kryminalna i sensacyjna.

Marlena Głodek – uzyskała stopień licencjata z pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne oraz oligofrenopedagogika z arteterapią, studentka studiów magisterskich na kierunku pedagogika, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z terapią pedagogiczną.

Paulina Gonsior – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; zainteresowania koncentruje wokół pedagogiki wczesnoszkolnej oraz przedszkolnej ze szczególnym uwzględnieniem roli nauczyciela w wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka.

Karolina Jezusek – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; zgodnie z rodzinną tradycją pragnie spełniać się w roli nauczyciela; zainteresowania: podróżowanie i język angielski.

Natalia Kidoń – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; członkini Studenckiego Koła Naukowego ZEW; zainteresowania: literatura, kino współczesne, sport.

Magdalena Kirkowska – absolwentka studiów licencjackich na Uniwersytecie Warszawskim, na kierunku nauczanie języków obcych (nauczanie języka francuskiego i angielskiego) oraz studiów magisterskich na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (WEiNoE w Cieszynie), na kierunku pedagogika, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne. Interesuje się wykorzystaniem technik ludycznych w nauczaniu języków obcych, kynologią i tresurą psów.

Aleksandra Michalik – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; ukończyła szkolenie metodyczne i warsztaty dla nauczycieli-katechetów i wolontariuszy pracujących z dziećmi zorganizowane przez „Biblijne Stowarzyszenie Misyjne” oraz szkolenie metodyczne „Piękno w drobnostce, czyli jak w prosty sposób rozbudzić wyobraźnię dziecka” przeprowadzone przez Centrum Edukacji i Rozwoju. Zainteresowania: twórczość plastyczna dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, znaczenie edukacji przyrodniczej w życiu dziecka, polisensoryczna aktywność dziecka w procesie poznawczym.

Ewelina Niżnik – studentka oligofrenopedagogiki z arteterapią i pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne. Zainteresowania: integracja sensoryczna i wpływ środowiska społecznego na rozwój dziecka.

Katarzyna Nogolová – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne oraz edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych (na Wydziale Artystycznym w Cieszynie). Główne zainteresowania to wpływ sztuki i treści regionalnych na proces wychowania dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, a także rola zwierząt w harmonijnym rozwoju dziecka.

Beata Oelszlaeger-Kosturek – pracownik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Zakładu Dydaktyki i Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej, Wydziału Etnologii

i Nauk o Edukacji w Cieszynie, doktor habilitowany nauk społecznych, pedagog, opiekun Studenckiego Koła Naukowego Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej, posiadający doświadczenie w pracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej, realizującego innowacje pedagogiczne m.in. w zakresie nauczania języka obcego w klasach początkowych oraz środków, metod i pracy z dziećmi w oparciu o koncepcję pedagogiczną Celestyna Freineta. Wieloletni koordynator LLP/Erasmus na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie, ekspert Ministerstwa Edukacji Narodowej, członek m.in. Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego Oddział w Cieszynie, Komisji ds. Stosunków Polsko-Czeskich i Polsko-Słowackich PAN, Soroptymist International Club w Cieszynie, Macierzy Ziemi Cieszyńskiej. Autorka trzech monografii pedagogicznych, współautorka trzech monografii pedagogicznych, odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Zainteresowania badawcze skupiają się wokół pedagogiki przedszkolnej, wczesnoszkolnej, pedeutologii, pedagogiki rodziny i pedagogiki społecznej.

Aleksandra Oleś – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna; członkini Studenckiego Koła Naukowego Zintegrowanej Edukacji Wczesnoszkolnej. Zainteresowania koncentrują się na edukacji wczesnoszkolnej, sposobach pracy z dzieckiem zdolnym.

Agata Płonka – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; członkini Studenckiego Koła Naukowego ZEW. Zainteresowania: literatura, kino współczesne, sport.

Agata Pokładnik – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; członkini Studenckiego Koła Naukowego ZEW; aktywnie działa jako wolontariusz oraz promuje Uniwersytet Śląski. Interesuje się nauczaniem przez zabawę, sportem oraz podróżami.

Magdalena Stokłosa – studentka I stopnia na kierunku pedagogika, specjalność: opiekuńczo-wychowawcza z asystentem rodziny; interesuje się pedagogiką Janusza Korczaka; pasjonują ją podróże i kultury innych narodów.

Sara Talik – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne; wiceprzewodnicząca Studenckiego Koła Naukowego ZEW. Zorganizowana, kreatywna, chętnie realizująca projekty, które pobudzają dzieci do działania i twórczego myślenia.

Dominika Tomczyk – uzyskała stopień licencjata z pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna.

Mirella Wojacka – studentka oligofrenopedagogiki z arteterapią. Zamiłowanie do książek, komiksu oraz filmów fantastycznych skłoniło ją do podjęcia prób pisarskich – w 2012 r. zajęła I miejsce w kategorii szkół ponadgimnazjalnych w konkursie literackim na bajkę promującą zdrowie psychiczne „W zdrowym ciele zdrowy duch”, następnie III miejsce w konkursie „Osoba niepełnosprawna moim sąsiadem” oraz II miejsce w konkursie na bajkę „Zdrowie po cieszyńsku”. Jako studentka pedagogiki przygotowuje bajki dla uczestników dwóch cyklicznych imprez dla osób niepełnosprawnych: Dzień Godności Osób Niepełnosprawnych oraz „Święta z szyszką w tle”. Oprócz pisania fantastyki, w przyszłości chce prowadzić zajęcia

z arteterapii, dogoterapii oraz felinoterapii. W wolnych chwilach czyta książki – zwłaszcza polskich autorów fantastyki. Aktualnie pracuje nad scenariuszem do komiksu.

Agata Worek – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna. Zainteresowania: edukacja matematyczna i koncepcja pedagogiczna Marii Montessori; uprawia sporty (w tym – piłka siatkowa i pływanie).

Marcelina Ziętek – studentka pedagogiki, specjalność: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne. Zainteresowania: teatr, gra aktorska, nauczycielstwo.

Agnieszka Żeliszewska – studentka pedagogiki, specjalność: opiekuńczo-wychowawcza z asystentem rodziny; działa w Magazynie Studenckim „Suplement”; jest członkinią Studenckiego Koła Naukowego Edukacji Międzykulturowej. Interesuje się historią, aksjologią oraz zjawiskiem adaptacji społecznej u dzieci.

Redakcja: Michał Noszczyk

Projekt okładki i stron tytułowych: Marek J. Piwko {mjp}

Redakcja techniczna: Anna U. Pilśniak

Korekta: Adriana Szaforz

Łamanie: Alicja Załęcka

Projekt logo CNFS: Ewelina Rivillo

Copyright © 2018 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-3386-1

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-3387-8

(wersja elektroniczna)

Wydawca:

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

e-mail: wydawus@us.edu.pl

www.wydawnictwo.us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 10,0. Ark. wyd. 9,0.

Papier offset. kl. III, 90 g. Cena 20 zł (+VAT).

Druk i oprawa: Volumina.pl Daniel Krzanowski

ul. Księcia Witolda 7-9, 71-063 Szczecin